

כתתרי תורה

כתר מלכות – מאן מלכי רבנן
רבי שלום ב"ר יחיאל צ'אלעי זלה"ה
רב צ'אלע - ו' אייר תרפ"ו
רבי אהרן ב"ר יחיאל עראקי זלה"ה
מרבני צנעא - ז' אייר תקנ"א
רבי זכריה ב"ר שלום כהן זלה"ה
רבה של נהלל - ט' אייר תשכ"ז
רבי יחיאל ב"ר אברהם נחום זלה"ה
מרבני מאדאן - י' אייר תשל"ח

לק"י • פרשת אמר אל הכהנים ה'תשפ"ב ב'של"ג • גליון ק"ג
• הגות והלכה בפרשת השבוע במשנת רבותינו גאוני תימן זיע"א

אין לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה • הערות והארות יתקבלו בברכה בטלפון 0504139964 או במייל avish964@gmail.com

ל"ג מן הגאון הגדול רבי שמריהו יוסף חיים בן מרן הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי זלה"ה • הקדושים שנהרגו על קדוש ה' באלעד, ה"ה, הילד הנעים שמואל בדיחי ע"ה בן יבלחט"א רבי אליהו - י"ב אייר תשע"ו, הנער אברהם ישעיהו דרעי ע"ה בן יבלחט"א הרב מאיר, וידו ורע אשר שמחת התורה שבלבו ועל פניו האירה כל סביבותיו, וזה להרביץ תורה ולהעמיד בתי מדרשות לשקירתה הרב רפאל אליהו אלעזר בלאט זצ"ל בן יבלחט"א רבי צבי, דודי הרב אברהם ב"ר דוד בדיחי זצ"ל, הרב אלעזר עוזרי זצ"ל בן יבלחט"א רבי אברהם, הרב אברהם לימן זצ"ל בן יבלחט"א הרב דניאל פנחס, הרב זכריה ב"ר יוסף גהסי זצ"ל, הרב ישראל ב"ר יהודה זצ"ל, מרת אסתר ב"ר יחיאל גרשי ע"ה ומרת יהודית ב"ר יוסף שרעבי ע"ה • ולכות הרב אהרן ב"ר יוסף שליט"א, הרב רפאל אריה בן יחיאל שליט"א, הרב ששון בן מרדכי שליט"א ומיכל ב"ר ישי תח"י לרפ"ש במתרה בתוך שאר חולי ישראל, ולהצללת והצלחת אחינו בני ישראל, הנתונים בצרה ובשביה באוקראינה ובשאר גלויותיהם, המב"ה יוצאים מצרה לרווחה ומאפילה לאורה, ויזכנו לגאולה השלימה בקרוב, אכ"ר.

כתר של"א"ש

ושר או שה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד
(כ"ב, כ"ח), **כתב הרמב"ם** (פ"ט מהלכות תפלה ה"ז, ובפמ"ש ברכות ה', ג) כל האומר בתחנונים, מי שריחם על קן ציפור שלא יקח האם על הבנים, או שלא ישחט אותו ואת בנו ביום אחד ירחם עלינו, וכיוצא בו. משתקים אותו. מפני שמצות אלו גזרת הכתוב הן ואינם רחמים שאילו היו מפני הרחמים, לא התיר לנו שחיטה כל עיקר. **ומקורו במשנה בברכות**, ובגמרא (לג, ב) פליגי אמוראי בטעמא, חד אמר מפני שמטיל קנאה במעשה בראשית, לומר דרק על אלו חס ולא על שאר בריותיו, וחד אמר מפני שעושה מידותיו של הקב"ה רחמים ואינם אלא גזירות, שעשה להטיל על ישראל חקי גזרותיו להודיע שהם עבדיו וששומרי מצותיו, עכת"ד הגמרא ופרש"י שם. **וכתב הרב לחם משנה**, דפסק הרמב"ם כטעם האחרון דמסתבר טפי.

והנה במו"ח (ח"ג פרק מ"ח) כתב רבינו ז'וכן אסר לשחוט אותו ואת בנו ביום אחד, להשמר ולהרחיק מלשחוט משניהם, הבן לעיני האם, כי צער בעלי חיים גדול בזה מאד וכו' ואם אלו הצערים הנפשיים חסה תורה עליהם בבהמות ובעופות, כל שכן בבני אדם. **וכתב שם דמה** שאמרו במשנה משתקין אותו זהו כדעת האומרים שאין טעם לתורה אלא ציווי ה' בלבד, ואנחנו נמשכנו אחר הטעם השני (ע"י מחלוקתם שם בפרק כ"ז, ויתכן דזו מחלוקת אמוראי בבבלי שם דלטעם הראשון יש טעם למצות, אבל לא משום רחמים, דא"כ נמצא מטיל קנאה וכו', וע"י ר"ן פ"ד דמגלה ט"ו, א) **וכתב מוהר"ר שלום יצחק הלוי זלה"ה** (דברי חכמים י"ד ח"א) דבמורה בא ליישב דעת המתפלג, ע"ש. מ"מ להלכה העלה כדעה הראשונה. **ועוד כתב שם הרשי"ה**, דיש ליישב באופן אחר, דלעולם אין הכוונה שזהו הטעם למצות ה', שהיא אינה אלא גזירה. אלא שטעם במצוה זו כדי לצרף את האדם ולעוררו למדת הרחמנות איש לרעהו. ע"ש שהאריך בזה.

וכן מצאתי למוהר"ר יחיאל בדיחי זלה"ה בחן טוב שכתב ליישב דברי יונתן בן עוזיאל שתרגם כאן, עמי בית ישראל, היכמא דאבונו רחמן בשמיא, כן תהון רחמנין בארעא, תורתא או רחילא וכו' ע"כ. **דלכאורה** הוא נגד המשנה שהזכרנו. **והביא מדברי התו"ט** (ברכות פ"ה משנה ג) שהעלה דברי הרמב"ן (דברים כ"ב ו') שהטעם ללמד אותנו מידת רחמנות, (וע"ש עוד טעם וכו' מוהר"ח"כ בשם טוב) **ולפ"י ביאר** שאע"פ שהמצות גזירות, צריכים אנו ללמוד מהם מדת הרחמנות, וזהו שאמר יונתן 'כן תהון רחמנין בארעא' (אכן בירושלמי בברכות שם הביא תרגום זה וכתבו דלא עבדין טבות. ואכמ"ל).

ויה"ד מלפני אבינו אב הרחמן, לרחם על פלישתנו ולעצור החרב והמשחית מעלינו ומעל עמו בית ישראל, ובמהרה יכונן בית חיינו וישיב שכנתו לתוכנו, אכ"ר. **שבת שלום.**

כתר ההלכה

הגאון הרב נתנאל עומסי שליט"א - מרבני בית ההוראה 'פעולת צדיק' לעילוי נשמת אביו רבי יחיאל ב"ר יצחק עומסי זלה"ה - נלב"ע כ"ז אלול התש"פ **המתפלל ערבית מאוחר אימתי יספור ספירת העומר**

אן קי"ל שתפילת ערבית קודמת לספירת העומר, כי תדיר ואינו תדיר, תדיר קודם (ביה"ל סי' תפ"ט ד"ה אחר). **ורבים שואלים** על מה שמצוי בימים אלו הארוכים שמתפללים ערבית בשעה מאוחרת, האם גם אז יש לאחד את ספירת העומר בציבור אחר ערבית שהיא מצווה תדירה, או שיש להזדרז במצווה זו ולספור ביחידות תיכף בצאת הכוכבים ובוזה תתקיים ג"כ מצוות תמימות התינה בספירה מתחילת הלילה (כמובא ברא"ש סוף פסחים). **והפוסקים נחלקו בזה**, דעת רוב הפוסקים שיש לספור תיכף בצאת הכוכבים (כ"מ במשנ"ב שם ס"ק י"ח, אור לציון ח"ג פט"ז ס"א, מנחת יצחק ח"ט סי' נ"ה או ג'), וי"א שיספור אחר תפילת ערבית. ואף שזריון מקדימין למצוות, מ"מ מעלת תדיר עדיף שהיא דין גמור (אגרי"מ או"ח ח"ד סי' צ"ט). **ויש שלימדו זכות** על המתפללים ערבית מאוחר שסופרים ספירת העומר לאחר התפילה ולא בצאת הכוכבים, כי יש לחוש שמא ישכחו ויספרו שוב בברכה לאחר תפילת ערבית, וכ"ש אם כולם יעשו כן שעלולים הם לשכוח מלספור כיון שהם סופרים תמיד ביחידות (שבט הלוי ח"ז סי' נ"ג או ג'). **ומנהג אבות** אין לנו בנדון זה, כי תמיד התפללו ערבית בזמנה.

אמנם שמעתי מהרה"ג שלום יצחק הלוי שליט"א, רב ביהכנס' בית הלוי בירושלים, שהמנהג המקובל אצלם במשפחה, שבליילה הראשון של ספירת העומר היו סופרים מיד בצאת הכוכבים קודם ערבית ואף אם היו באמצע הסעודה וכך היו נוהגים הרשי"ה ואחיו הרב משה יצחק הלוי זלה"ה, ומנהגם זה הוא ע"פ תשובת מהרי"ן (ח"ב סי' קע"ט) ששייב את מי שנהג להקדים את הספירה במוצאי יו"ט ראשון מיד בתחילת הלילה לפני אמירת ההלל. ואין לחוש לדין תדיר קודם, כי זמן ספירת העומר דווקא בתחילת הלילה, קודם הוא לזמן קריאת ההלל שאינו בתחילת הלילה דווקא. יעו"ש. **ואמנם** לפי דבריו נראה, שבשאר הימים שאין מעלת תמימות, יש להקדים את תפילת ערבית שהיא תדיר.

והלכה למעשה דעת מרן הגר"י רצאבי שליט"א שהמתפלל ערבית ב'מניין' בשעה מאוחרת, עדיף שלא יספור בצאת הכוכבים, אלא ימתין ויספור אחר התפילה עם הציבור וכך לא ישכח כלל אף יום מימי הספירה (ומותר לו בנתיים לאכול לפני הספירה מה שרגיל בחול כשם שמותר לו לאכול לפני ערבית, מפני שיש לו מניין קבוע שיוכיר לו להתפלל וכמו שכתבו הפוסקים, ע"י פסקי תשובות סי' רל"ב או ג'). **אמנם**, מי שבריו של לא ישכח ויטעה לספור שוב בברכה, יספור לעצמו בביתו ואח"כ יחזור ויספור עם כולם בלי ברכה ברוב עם (מקרא קדש להגר"מ רצאבי שליט"א פ"א סי' י"ד).

התפלל ערבית בפלג המנחה האם יכול לספור את היום הקודם

בן מעשה באדם שהתפלל ערבית של שבת מפלג המנחה, ולאחר התפילה ניכר שיום קודם לא ספר ספירת העומר. כעת בא בשאלה האם יכול הוא עדיין לספור את הספירה של אמש (כדי להרויח את ספירת שאר הימים בברכה, כמבואר בס' תפ"ט סי' וכו"ו שם), או שכיוון שהתפלל ערבית וקבל שבת מפלג המנחה, הרי נחשב אצלו ליום הבא. **תשובה:** בדבר זה נחלקו הראשונים האם המתפלל תפילת ערבית בערב שבת בפלג המנחה, יכול לקיים את מצוות היום הקודם (תרו"מ הדשן סי' רמ"ח). וסברות מחלוקתם הם, האם המתפלל ערבית בפלג המנחה נחשב לו כיום הבא או שאינו אלא תוספת ליום שלאחריו אך אינו עיצומו של יום וממילא יוכל עוד לקיים את מצוות היום כגון הפסק טהרה לאשה וה"ה לענייננו שיוכל לספור ספירת העומר. ודעת מרן השו"ע (סי' קצ"ז בב"י) שאף מי שהתפלל ערבית אחר פלג המנחה עדיין נחשב יום לשאר עניינים ודעת הרמ"א שם (סי' א ובאו"ח סי' י"ח סי"א ולא השמיטו השת"י) דלכתחילה אין לקיים את מצוות היום שעבר אחר שהתפלל ערבית מפלג המנחה. **וכן הורה מרן הגר"י רצאבי שליט"א** דלכתחילה יש להחמיר בזה (שע"ה ח"ב סי' נ"ז הע' ל"א). ובנידון דידן ג"כ י"ל כי אף שלכתחילה היה לו לספור קודם שהתפלל ערבית, מכל מקום בדיעבד יכול לספור עד השקיעה ובלילה יספור את היום הבא בברכה.

הלומד לפני התפילה מתי יכרך על נטילת ידיים

גן שאלה מצויה אצל רבים שלומדים בבוקר לפני התפילה האם כאשר נוטלים ידיים של שחרית, צריכים לברך או שמא כיוון שאינם מתפללים כעת, אין להם לברך על נטילה זו. **תשובה:** ישנם שני טעמים עיקריים שבגינם יש ליטול ידיים בבוקר בברכה. טעם אחד הוא מפני שהידיים עסקניות ובוודאי נגע בלילה במקום מטונף ותקנו נטילה בברכה קודם שיקרא ק"ש ויתפלל (רא"ש ברכות פ"ט סי' כ"ג), וטעם נוסף לפי שהאדם בקומו בבוקר, נעשה כבריה חדשה לכבוד ה' לשרתו, וע"י תקנו ליטול ידיים בברכה ככהן המקדש ידיו קודם עבודתו (תשובת הרשב"א ח"א סי' קצ"א). **ומשמע** ששני טעמים אלו שייכים רק כאשר בא להתפלל אחר הנטילה. **מאידך**, מנהג אבותינו היה לקום לפנות בוקר וללמוד קודם התפילה והיו נוטלים ידיים אז בברכה. הרי שאין הנטילה תלוי בתפילה דווקא. **ונראה** שלדעת הרשב"א אין הדבר תלוי דווקא בק"ש ותפילה, אלא במה שקם לעבודת ה' בין בתפילה ובין בלימוד וכלשונו שם 'לשרתו ולברך בשמו', ולכן יש ליטול ידיים בברכה (וכן מבואר במג"א סי' ו' סק"ח ועיין פסקי תשובות סי' ד' או ב') **וכן אמר לי מרן הגר"י רצאבי שליט"א.**

ביאור התרגום בפסוק 'אותו ואת בנו' במשנת רבותינו

ושור או שיה אתו ואת בנו לא תשוזטו ביום אזור (כ"ב, כ"ז)

'תורא' או 'תורתא'

[א] אונקלוס תרגם, ותורתא או סיתא, לה ולברה, לא תכסון ביומא חד, ע"כ. כמה שאלות יש בתרגום פסוק זה, ונפרט אותם על הסדר. תחילה יש לשאול למה שינה אונקלוס מלשון הכתוב 'שור' שתרגומו 'תורא' (עיי שמות כ"א, כ"ח) או 'תור' (שם, כ"ט), ותרגם 'תורתא' שמשמעותה פרה (עיי במדבר י"ט, ב').

והנה בגמרא בחולין (ע"ח, ב) פליגי חנניה ורבנן, דתניא אותו ואת בנו נוהג בנקבות ואין נוהג בזכרים, חנניה אומר נוהג בין בזכרים ובין בנקבות (וטעם מחלוקתם יבואר להלן אות ו'). וא"כ יש לומר שפסק אונקלוס כרבנן, ולכן תרגם תורתא שהיא הנקבה, בדווקא. ומעתה מובן שתרגם אונקלוס את העניין ולא את לשון הכתוב.

[ב] אלא שכעת תקשה שאלה זו לרבנן, איך יבארו תיבת 'שור' האמורה כאן. ויש להרמב"ן שני תירוצים בזה, לעיל (ג, י"ב) כתב, ועל דעתי לא יקפיד לשון הקודש בשם הבהמות כי ברובם שם אחד לזכר ולנקבה וכו', וגם במינים אשר להם שמות לזכר ולנקבה, כגון שור ופרה כשה כשבה תיש ועז, לא יקפיד ואמר כבש שור לנקבה, כענין שכתוב ושור או שיה אותו ואת בנו, והוא בפרה וכשבה כדעת האומר אין חוששין לזרע האב, ע"ש.

וכאן כתב, דמפני שהזכיר שור או כשב בתחילת הפרשה (לעיל כ"ז), הזכיר שם את האם ובנה, המשיך לומר כי במינים האלו השר והשה יש עוד מצוה אחרת, אותו ואת בנו הנזכרים, לא תשחטו ביום אחד. (ובע"ז ראיתי במנחת יהודה למהר"י איילנבורג כאן).

'שיתא' או 'רחילה'

[ג] העיר כאן היא"ר, למה לא תרגם שה 'אימרתא', כמו שתרגם כל לשון שה 'אימרא' (עיי בראשית כ"ב, ח') וכבשה 'אימרתא' (עיי ויקרא י"ד, י'). ועוד הקשה היכן מצינו בלשון ארמי דמתרגמינן שה 'שיתא'. ולכך כתב דנתחלפה הנוסחא וצ"ל 'רחלא'. וכן הוא בירושלמי דברכות פרק אין עומדין (ה"ג) שם הוזכר נוסח תרגום פסוק זה 'תורתא או רחילה יתה וית ברה לא תכסון ביומא חד' [ואע"פ ששם בירושלמי שללו תרגום זה, זהו מטעם אחר כמבואר שם]. וכ"ה כאן בתרגום יונתן. וכתב הרב נתניה לגר, דגרסה זו תעלה יפה כדעת רבנן דמצוה זו נוהגת רק בנקבות (וכדלעיל אות א'). אכן עדיין יש לתמוה לגירסא זו מדוע תרגם 'רחילתא' ולא 'אימרתא'.

[ד] והרב נל"ג הביא בשם נוסחאות מדויקות וחומש הרוז"ה, שתרגמו 'תורתא או שיתא'. וכתב שכ"ה גירסת התוספות בחולין (ע"ט, א ד"ה ע"יל) והרא"ש שם (פ"ה ס" ב). אך לא כתב ליישב את קושיות היא"ר. ועוד יש לעיין, מדוע פתח אונקלוס בתרגום 'תורתא' בדווקא, לאשמעינן דבנקבה הכתוב מדבר, וסיים בשיתא שאינו לשון נקבה. אכן עיי' להרד"ק בספר השורשים (ע' שה) שכתב, דשה משמעותו גם זכר וגם נקבה, וביאר כך את המקרא שלפנינו.

ומהר"ר יחיא קרח זלה"ה במרפא לשון, כתב דהכי גרסינן 'שיתא'. וליישב תמיהות היא"ר, הביא דמצינו בנוסחאות קדמוניות עה"פ (לעיל, ה' ז') ואם לא תגיע ידו די שה, דמתרגמינן די שה 'כמיסת סיתא'. וכתב לבאר החילוק מתי מתרגמינן אימרא ומתי שיתא, דשה הוא שם כולל לכל המין שהם גם כשבה ושעירה, וכאשר הענין אמור על כללות המין, מתרגמינן שיתא. אבל כאשר הענין אמור בכבש או כבשה לבד, מתרגמינן אימר או אימרתא. (כן מתבאר מדבריו שם לעיל, וצ"ע שכאן כתב כי 'אימר' הוא שם המין כמו שם בלשון

הקודש, שהוא שם המין, יע"ש. ואי"ז ט"ס לפי שכן הוא בכתה"י). ובדבריו יבואר מדוע שינה התרגום כאן ללשון כולל להשמיענו, דדין זה אינו נוהג רק ב'אימרא' אלא בכל אותו המין [וזהו דווקא בנקבות, וכמו שדקדק לכתוב בתחילה על תורתא].

'לה ולברה'

[ה] עוד יש לדקדק בתרגום זה, כי הנה 'לה ולברה' הוא תרגום של 'לה ולבנה', ובשלמא מה שתרגם כאן בלשון נקיבה זהו כדרכו בכל פסוק זה וכדלעיל, דפסק כרבנן דמצוה זו נוהגת רק בנקבות (ועיי לק' אות ו' בשם הרוז"ה). אלא תה היא"ר, למה שינה מלשון הכתוב 'אותו ואת בנו' שתרגומו 'יתיה וית בריה'.

וכתב במרפא לשון, ד'יתיה' שייך כאשר בא הכתוב לומר 'אותו דווקא', דהיינו ולא זולתו. וכאן הלא דין זה נוהג בכללות המין. ועוד דהאיסור הוא לאו דווקא בסדר הנכתב בתורה 'אותו ואת בנו' אלא האיסור קיים גם בשחט תחילה את הבן (עיי בגמרא פ"ב, וברמב"ם פ"ב משחיטה ה"ב. ועיי במשכיל דורש כאן ובהערה שם), ולכן תרגם לה ולברה, דהיינו לשתייהם לא תהיה שחיטה ביום אחד עכ"ל ד ע"ש באורך.

אם עובר בשחיטת האב והבן

[ו] הנה טעמם של רבנן דמצות אותו ואת בנו נוהגת רק בנקבות, א' דהוקשה מצוה זו למצות שילוח הקן (שגם בה נאמר לא תקח האם על הבנים. דברים כ"ב, ו) הנוהגת רק בנקבות. ועוד דרשו, מאותו ואת בנו מי שבנו כרוך אחריו יצא זכר שאין הבן כרוך אחריו אלא אחר האם (ועיי מדרש חסרות ויתירות). [וחנניה דריש מתיבת אותו שהיא לשון זכר, שנוהגת בזכרים. ומתיבת בנו, דנוהגת בנקבות וכדרשת רבנן. וע"ש איך פירשו רבנן תיבת אותו. ועיי ברדב"ז (פ"ב הי"א) שכתב דאותו חוזר על אותו המין שור או שה, אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד]. ומשמע דלרבנן התמעט הזכר לגמרי, ומותר לשחוט אותו ואת בנו. והנה איתא בזוה"ק (צ"ב, א), ושור או שיה אותו ואת בנו, אמר רבי יוסי, כתרגומו לה ולברה, דעיקרא דאימא למנדע ברה (להכיר את בנה), ואזיל בתרה ולא בתר אבוה, ואנן לא ידיעינן מאן הוא, ע"כ. מלשונו משמע דרק מחמת הספק העמיד אונקלוס מצוה זו על האם, אך השוחט את האב והבן יתחייב מספק. [וע"ע בשו"ת בית אפרים (או"ח ס"י י"ט) שהבין בזוה"ק באופ"א].

אכן יתכן שכוונתו דהתורה ציוותה במי שבד"כ הוא ודאי ולא במי שהוא ספק וממילא התמעט לגמרי. וכן מצאתי במדרש הביאור שכתב לדקדק את תחילת הפסוק ותורתא או שיתא' שהוא בלשון נקבה כאמור (לעיל אות א'), וכתב דהיינו משום 'אותו ואת בנו ודאי, לא אותו ואת בנו ספק. מכאן שהאיסור בזכרים לא בנקבות'.

ולמעשה נחלקו הראשונים אם לפסוק כרבנן או כחנניה, וכתב הרמב"ם (פ"ה משחיטה הי"א) דאם ידוע לנו בודאי שזהו האב, אסור לשחוט אך אין לוקין עליו. וביאר בכס"מ דזהו מספק, ע"ש.

ועיי סמ"ג (ל"ח קמ"ג) שכתב, ואונקלוס שתרגם ושור או שה ותורתא או שיתא, תפס דבריו באם ללקות עליו (דהיינו דמספק אין מלקות, אבש"ר), אבל מודה שאף באב ובבן אסור מספק, ע"ש. ולא זכיתי להבין מנא ליה הא, דלמא הכריע אונקלוס כרבנן לגמרי, וכמו שהביא שם שלמדו בה"ג והרי"ף (כז, ב מדפי הרי"ף) בדעת רבי יהודה. ושמא כוונתו דאם הכריע אונקלוס כך, הלא תנא הוא וחייבים לפסוק כמותו, וכיון שהסמ"ג צידד שם לחוש לחומרא גם באב ובנו, בא לומר דגם בדעת אונקלוס יש מקום נפרש שכוונתו דאין לוקין עליו אבל אסור מספק. אבל ודאי דאינו מכריח כן בדעתו.

מדרכי רבותינו - מוהר"ר יחיא ב"ר אברהם נחום זלה"ה

רבינו נולד בכפר מדאן בשנת התרנ"א, למד תורה מפני מוהר"ר יוסף שאול זלה"ה רבה של מדאן שאף לקחו כחנן לבתו. לאחר פטירת רבו התמנה לכהן כרב הישוב וכן כרב הישוב הסמוך גרמאן. סדר יומו היה מדויק וקבוע לתורה. בכל ערב שבת היה מוכן לשבת במלבושי כבוד כבר מחצות היום והולך אל בית המדרש שם היה יושב להגות בש"ס עד לאמירת שיר השירים. בארה"ק החזיק קופה מיוחדת לאיסוף כספים למען החזקת הישיבות, ובכל עת שהיה עולה לירושלים הלך בעצמו לחלק את הכסף לעמלי התורה. בשבתו במדאן היה ביתו פתוח לרווחה ובמיוחד ליתומים שברחו מאימת השלטונות אלו לעיתים התארחו על שולחנו תקופות ארוכות ודאג לכל צרכיהם כילדיו ממש. רבינו שימש כשו"ב אך בענוותנותו לא נתן שיבוא אל ביתו לשחוט עופות אלא היה עומד בפתח חנות העופות שם היה לשוחט לכל דורש ללא קבלת תמורה. היה אוהב שלום ובורח מן המחלוקת, כשהרגיש שהתחילה מחלוקת בביהכ"ס בו היה רגיל להתפלל, פתח ביהכ"ס בביתו וקראו בשם 'שערי צדק'. זיע"א